

RIIGI TEATAJA

Nr. 18.

3. märtsil 1934.

Nr. 18.

- Art. 121. Välismaksuvahendite liikumise korraldamise seadus.
122. Pühade ja puhkepäevade seadus.
123. Õppe- ja kasvatustöö ülevaue seaduse muutmise seadus.
124. Eesti Vabariigi Tartu ülikooli seaduse muutmise seadus.
125. Asunduskapitali seaduse muutmise ja täiendamise seadus.
126. Heakorra ja julgeoleku seaduse täiendamise seadus.
127. Riigikaitse rahuaegse korraldamise ja juhtimise seadus.
128. Kaitseväeteenistuse seaduse muutmise ja täiendamise seadus.

121. Välismaksuvahendite liikumise korraldamise seadus.

26. veebruaril 1934. a.

Riigikogu on võtnud vastu alljärgneva seaduse, mille käesolevaga kuulutan välja.

I.

§ 1. Eesti Panga ülesandeks on hoida Eesti krooni kurssi raha ringvoolu korraldamise (Eesti Panga põhikiri § 2, RT 48 — 1927) otstarbel rahaturu nõuete kohaselt, arvestades üldmajanduslikku seisukorda, tasemel, mis ei ole madalam kulla aluselt lahkunud Inglise naela pariteedist: 1 £ = 19,20 Ekr.

§ 2. Välismaksuvahendite ja väärtmetallide liikumise korraldamise seaduse (RT 95 — 1931) ning Välismaksuvahendite liikumise seaduse (RT 112 — 1931) eeskirjad kohaldatakse kooskõias käesoleva seadusega.

§ 3. Majandusministril on õigus anda määrusi käesoleva seaduse teostamiseks raha ringvoolu korraldamise otstarbel.

II.

Käesolev seadus lugeda maksvaks 28. juunist 1933 kell 8.

Tallinnas, 26. veebruaril 1934. a.

Riigivanema ülesannetes Peaminister K. Päts.

Majanduseminister K. Selter.

122. Pühade ja puhkepäevade seadus.

26. veebruaril 1934. a.

Riigikogu on võtnud vastu alljärgneva seaduse, mille käesolevaga kuulutan välja.

I.

§ 1. Riiklikkudeks pühadeks ja puhkepäevadeks loetakse järgmised päevad:

1. uusaasta (1. jaanuar);
2. kolmekuningapäev (6. jaanuar);
3. iseseisvuse päev (24. veebruar);
4. palvepäev;
5. suur neljapäev;
6. suur reede;
7. ülestõusmise pühad, 2 päeva;
8. kevadepüha (1. mai);
9. taevaminemise püha (ristipäev);
10. nelipühi, 2 päeva;
11. võidupüha (23. juuni);
12. jaanipäev (24. juuni);
13. usupuhastuse püha (31. oktoober);
14. jõulupühad, 3 päeva.

§ 2. Töö lõpetatakse kell 12 päeval:

1. vaikselt laupäeval;
2. jõululaupäeval (24. detsembril);
3. vana-aastal (31. detsembril).

Töö lõpetatakse kell 12 päeval, välja arvatud põllumajanduses, kus on täistööpäev:

1. nelipühi laupäeval;
2. võidupüha laupäeval (22. juunil).

Töö võib edasi kesta ainult neis käitistes, kus töötamine on lubatud pühadel ja pühapäevadel Tööstusettevõtete nädala puhkepäevade seaduse (RT 4 — 1926) § 4 põhjal, ja töodel, mis ette nähtud sama seaduse § 6 põhjal koostatud nimekirjades.

Haridus- ja sotsiaalministrile antakse luba, kuulunud ära kaubandus-tööstuskoja, põllutöökoja ja Eestimaa töölisühingute keskliidu arvamuse, pikendada tööaega ka teistel, seltskondlikkudes huvides elanikkude tarviduste rahuldamiseks tehtavil töodel. Nende tööde nimekiri kuulutatakse Riigi Teatajas.

II.

Pühade ja puhkepäevade seadus (RT 155/156 — 1922) kaotab maksvuse. Tallinnas, 26. veebruaril 1934. a.

Riigivanema ülesannetes Peaminister K. Päts.

Hariduse- ja sotsiaalminister N. Kann.

123. Õppe- ja kasvatustöö ülevalve seaduse muutmise seadus.

26. veebruaril 1934. a.

Riigikogu on võtnud vastu alljärgneva seaduse, mille käesolevaga kuulutan välja.

I.

Õppe- ja kasvatustöö ülevalve seaduse (RT 59 — 1931) § 3, 6, 11 ja 17 muudetakse ning pannakse maksma järgmises redaktsioonis:

§ 3. Eelmises (2) paragrahvis tähendatud õppe- ja kasvatustöö ülevalvet teostavad Haridus- ja sotsiaalminister, Haridus- ja sotsiaalministri abi, Haridus- ja sotsiaalministeeriumi koolivalitsuse ja teaduse ja kunsti osakonna direktorid ja abidirektorid, haridusnõunikud ja koolinõunikud ning käesoleva seaduse § 9 tähendatud eriteadlased.

§ 6. Haridusnõunikudel on õigus oma ülesannete täitmiseks:

- 1) revideerida õppe- ja kasvatusasutusi ja nende ettevõtteid ning teisi § 2 tähendatud asutusi ja alasid;
- 2) nõuda revideerimistel tarvilikke seletusi p. 1 nimetatud asutuste juhatajailt, õpetajailt, kasvatajailt ja teistelt õppe- ja kasvatusalal töötavailt isikuilt ning andmeid haridustööd mõjutavate majanduslikkude küsimuste kohta nende asutuste ülalpidajailt;
- 3) juhtida p. 1 nimetatud asutuste juhatajate, õpetajate, kasvatajate ja teiste isikute tähelepanu nende haridusliku ja kasvatusliku tegevuse alal esiletulnud väärnähtustele ja puudustele, teha korraldusi nende väärnähtuste ja puuduste kõrvaldamiseks ning anda neile selleks juhatusi;
- 4) juhtida p. 1 nimetatud asutuste ülalpidajate tähelepanu nende asutuste majanduse alal esiletulnud puudustele ja väärnähtustele, teatades sellest ühtlasi Haridus- ja sotsiaalministeeriumile ja vastavale omavalitsusele või vähemusrahvuse kultuuromavalitsusele;
- 5) katkestada erakorralistel juhtudel õppetöö kuni vastava asutuse sellekohase otsuseni, teatades oma korraldustest viivitamatult Haridus- ja sotsiaalministeeriumile ning vastavale omavalitsusele või vähemusrahvuse kultuuromavalitsusele;
- 6) korraldada õppe- ja kasvatusasutuste juhatajate, õpetajate ja kasvatajate koosolekuid ning nõupidamisi õppe- ja kasvatustöösse puutuvate küsimuste selgitamiseks;
- 7) revideerida omavalitsuste, ajutiste maavalitsuste ning vähemusrahvuste kultuuromavalitsuste koolivalitsuste tegevust haridusalal.

§ 11. Õppe- ja kasvatustöö ligemat ülevalvet kohapeal avalikkude ja era-õppe- ja kasvatusasutuste, avalikkude raamatukogude võrku kuuluvate raamatukogude, koduõpetuse, noorsoo kasvatusse seisukohalt avalikkude ettekannete ja haridustöö suhtes väljaspool kooli teostavad koolinõunikud.

§ 17. Koolinõunikud on riigiametnikud, kuuluvad Haridus- ja sotsiaalministeeriumi koolivalitsuse koosseisu ja määratakse ametisse Haridus- ja sotsiaalministri poolt koolivalitsuse direktori poolt esitatud kandidaatide hulgast.

II.

Samas seaduses lugeda igal pool kustutatuks sõna „maakoolivalitsus“.

III.

Sama seaduse § 10 ja 18—22 kaotavad maksvuse.

IV.

Kõik omavalitsuste koolinõunikud loetakse vabastatuks ametist, arvates käesoleva seaduse maksmahakkamise päevast. Ametist vabastatud koolinõunikkudele makstakse kolme kuu jooksul, arvates vabastamise päevast, rahatasu senises suuruses edasi Haridus- ja sotsiaalministeeriumi eelarve järgi, kusjuures see tasumaksmine lõpeb nende astumisel riigi- või omavalitsus-teenistusse.

V.

Käesolev seadus hakkab maksma 24. jaanuarist 1934.

Tallinnas, 26. veebruaril 1934. a.

Riigivanema ülesannetes Peaminister K. Päts.

Hariduse- ja sotsiaalminister N. Kann.

124. Eesti Vabariigi Tartu ülikooli seaduse muutmise seadus.

26. veebruaril 1934. a.

Riigikogu on võtnud vastu alljärgneva seaduse, mille käesolevaga kuulutan välja.

I.

Eesti Vabariigi Tartu ülikooli seaduse (RT 122/123 — 1925) § 6 ja 101 ühes märkustega muudetakse ning pannakse maksma järgmises redaktsioonis:

§ 6. Ülikool jaguneb järgmisteks teaduskondadeks: 1) usuteaduskond, 2) õigusteaduskond, 3) arstiteaduskond, 4) filosoofiateaduskond, 5) matemaatika-loodusteaduskond, 6) loomaarstiteaduskond, 7) põllumajandusteaduskond, 8) majandusteaduskond ja 9) tehnikateaduskond.

Teaduskonnad võivad jaguneda osakondadeks.

§ 101. Tartu ülikool jagab kõigis teaduskondades kaks teaduslikku kraadi ja nimelt: „magister“ ja „doktor“ usu-, õigus-, majandusteaduskonnas, arstiteaduskonna farmatseutilises osakonnas, filosoofia-, matemaatika-loodus- ja põllumajandusteaduskonnas; muis arstiteaduskonna osakondades ja loomaarstiteaduskonnas vastavalt „arst“ või „loomaarst“ ja „doktor“; tehnikateaduskonnas „insener“ ja „doktor insener“.

Märkus 1. Isikud, kes mõnes teaduskonnas riiklikkude õiguste saamiseks õiendanud kõik kohustuslikud tööd ja eksamid, kuid lahkuvad ülikoolist teaduslikku kraadi omandamata, saavad vastava lõpetamisdiplomi.

Märkus 2. Eesti Vabariigi kodanikud, kes on lõpetanud veneaegse ülikooli või mõne muu veneaegse kõrgema õppeasutuse esimese järgu diplomiga või kandidaadi (I järgu) või magistri teadusliku kraadiga, võivad saada vastava teaduskonna ettepanekul Tartu ülikoolilt vastavalt magistri- või doktorikraadi.

II.

Käesoleva seaduse elluviimiseks on Vabariigi Valitsusel õigus anda Haridus- ja sotsiaalministri ettepanekul määrusi nii tehnikateaduskonna järg-järgulise asutamise kui ka majandusteaduskonna eraldamise kohta õigusteaduskonnast.

Tallinnas, 26. veebruaril 1934. a.

Riigivanema ülesannetes Peaminister K. Päts.

Hariduse- ja sotsiaalminister N. Kann.

125. Asunduskapitali seaduse muutmise ja täiendamise seadus.

26. veebruaril 1934. a.

Riigikogu on võtnud vastu alljärgneva seaduse, mille käesolevaga kuulutan välja.

I.

Asunduskapitali seaduse (RT 29 — 1929, 32 — 1930 ja 84 — 1932) § 7, 8, 9 ja 13 muudetakse ning pannakse maksma järgmises redaktsioonis:

§ 7. Paragrahvi 3 punktides 8 ja 9 tähendatud ülesanded teostatakse vastavas eriseaduses ettenähtud korras ja tingimustel.

Kuni tähendatud eriseaduse maksmapanekuni võib eelnimetatud ülesannete teostamiseks tarvitada summasid § 8 ja 9 tähendatud tingimustel määruste alusel, mis Vabariigi Valitsus Põllutööministri ettepanekul selleks annab.

§ 8. Asunduskapitali arvel omandatud ja Põllutööministri poolt riiklikust maatagavarast asunduskapitali abil asundamiseks määratud maad müüakse omanduseks kas iseseisvate väikemaapidamisüksustena või juurdelõigetena juba olemasolevatele väikemaapidamistele.

Riiklikust maatagavarast rajatud maakohtade alghind arvutatakse Riigimaade põliseks tarvitamiseks ja omanduseks andmise seaduse (RT 33 — 1930, 43 — 1931 ja 91 — 1932) alusel, kuna asunduskapitali arvel omandatud maist rajatud maakohtade alghinnaks võetakse nende keskmine omahind. Alghinnale lisandatakse maaparanduse ja ehituse kulud ning käesoleva seaduse põhjal antud laenud. Alghinnale ei lisandata kulusid, mis kantakse Põllutööministeeriumi katastri ja maakorralduse osakonna maaparanduse krediitidest, hädaabitööde, teedekapitali või käesoleva seaduse § 3 punktides 17, 18 ja 19 ettenähtud summadest.

Ostuhind tasutakse ostja soovil kas korraga või aastamaksudena hiljemalt kuuekümne aasta jooksul võrdseis osades poole aasta viisi ette. Võlgjäänud summalt arvatakse 2% intresse, kuni 0,5% administratsioonikuludeks ja kustutusprotsent vastavalt kustutamise ajale.

Uudismaile rajatud või hoonestamatult müüdud maakohtade ostuvõla tasumine ja intresside maksmine algab 6-dal aastal, arvates asumise aja algusest.

Erakorraliselt raskeil asundustingimustel võib Vabariigi Valitsuse sellekohase määruse alusel vabastada maakohtade ostjaid intresside tasumisest kuni kolmekümne aastani, nõudes ainult kustutussummat ja 0,25% administratsioonikulu.

§ 9. Käesoleva seaduse § 8 tähendatud maile asujaile antakse hoones-
tamis-, maaparandus- ja sisseseadelaenusid. Neid laenusid, niisama ka käes-
oleva seaduse § 3 p. 9 nimetatud laenusid antakse § 8 tähendatud tingimustel.

Laenude ülemmäärad on: maa ostmiseks — 90% maa hinnatud väärtusest, maha arvatud ingrosseeritud võlad; maaparanduseks — 75% kavatsetavate maaparanduste kuludest; hoonete ehitamiseks puuhoonete ehituskuludest — 60% ja tulekindlast materjalist hoonete ehituskuludest — 80%; sisseseadelaenudel — kuni 500 krooni.

Maa hindamist teostatakse Põllutöö- ja Majandusministri poolt määratud alustel.

§ 13. Käesoleva seaduse § 8 ja 9 tähendatud ostuvõla ja laenude tasumata jäänud tähtajalised maksud, kui võlg ei ole tasutud ühe aasta jooksul pärast tähtaega, ja käesoleva seaduse põhjal rendi alusel kasutada antud maade eest võlgnevad rendid ning maa kasutajate arvel makstud tulekindlustussummad ühes protsentidega ja viivitusrahadega nõutakse sisse administratiiv-korras.

II.

Sama seaduse § 3 täiendatakse punktidega 16, 17, 18 ja 19 ning § 12¹, 14 ja 15 järgmises redaktsioonis:

§ 3 p. 16) asunduskapitali tagavarakapitali moodustamiseks;

§ 3 p. 17) toetuse andmiseks uute teede ehitamiseks ja pea-veejuhtmete kaevamiseks ning korrastamiseks;

§ 3 p. 18) toetuste andmiseks väikemaapidajatele uudismaade ülesharimiseks;

§ 3 p. 19) toetuste andmiseks eramaade korraldamisel, kui maakorraldus toimub maapidajate kulul.

§ 12¹. Käesoleva seaduse § 8 tähendatud maakohtade ja juurdelõigete kohta kinnistatakse omandusõigus ning riigile kuuluv pandi- või ostueesõigus Põllutööministri või ta voliniku poolt allakirjutatud teadaande põhjal. Sellele lisandatakse vastav leping, millele on alla kirjutanud Põllutööministeerium ja omandaja. Viimase allkirja ja ostu-müügilepingu ärakirjad tõestab Põllutööministeerium.

§ 14. § 3 p. 16 tähendatud asunduskapitali tagavarakapitali arvatakse asunduskapitali möödunud ja edaspidiste aastate eelarve ülejäägid; 1. jaanuarist 1934 täiendatakse seda kapitali iga aasta laekuvatest summadest 2% suuruses, kuni sel teel kogutud summa ulatub 500.000 kroonini. Selle summa täiisaamisel kantakse asunduskapitali aruandeaasta ülejäägid järgmise eelarve-aasta tuludesse. Tagavarakapitali arvitatakse ajutisteks väljamaksmisteks, kui asunduskapitali eelarve-aasta tulude laekumine ei võimalda eelarve-aastal olevate väljaminekute katmist kuudel, mil laekumine puudulik.

§ 15. Käesoleva seaduse alusel panditud mail asuvad hooned tulevad tule vastu kindlustada Eesti maapanga nõuete kohaselt kuni ostuvõla või laenu lõpliku tasumiseni. Kui võlgnik ei esita kindlustuse algpoliisi antud tähtpäevaks, samuti ka kindlustuse uuendamise dokumenti hiljemalt 15 päeva enne kindlustuse tähtaja lõppu, on Eesti maapangal õigus hooned kindlustada võlgniku arvel. Viimane on kohustatud tasuma selleks tarvitatud summa hiljemalt lähemaks makсутähtpäevaks ühes 1% viivitustrahviga kuus, arvates poolikud kuud terveteks.

III.

Sama seaduse § 10 kaotab maksvuse.

Tallinnas, 26. veebruaril 1934. a.

Riigivanema ülesannetes Peaminister K. Päts.

Põllutööminister N. Talts.

126. Heakorra ja julgeoleku seaduse [täiendamise] seadus.

26. veebruaril 1934. a.

Riigikogu on võtnud vastu alljärgneva seaduse, mille käesolevaga kuulutan välja.

Heakorra ja julgeoleku seadus (VSK XIV k., 1916. a. väljaanne) täiendatakse § 177¹ järgmises redaktsioonis:

§ 177¹. Avalikkudeks mängudeks, mida toimetatakse mitmesuguste mehaaniliste seadeldiste abil ja mille eest võetakse osavõtumaksu, on nende korraldajad kohustatud muretsema loa politseivalitsuselt.

Niisugustel seadeldistel või nende juures peab olema nähtavalt märgitud mängu korraldaja nimi ja politseivalitsuse loa number ning kuupäev.

Tallinnas, 26. veebruaril 1934. a.

Riigivanema ülesannetes Peaminister K. Päts.

Kohtu- ja siseminister Joh. Müller.

127. Riigikaitse rahuaegse korraldamise ja juhtimise seadus.

3. märtsil 1934. a.

Riigikogu on võtnud vastu alljärgneva seaduse, mille käesolevaga kuulutan välja.

I.

Üldeeskirjad.

§ 1. Riigikaitse korraldamist ja juhtimist teostavad: Riigivanem, Vabariigi Valitsus, Kaitseminister ja kaitsevägede juhataja.

§ 2. Riigivanema juures tegutseb nõuandva organina riigikaitse tähtsamate küsimuste alal riigikaitse nõukogu.

§ 3. Kaitseministri juures tegutseb nii nõuandva kui ka otsustava organina Kaitseministeeriumi nõukogu.

II.

Riigivanem.

§ 4. Riigivanem kui kaitsevägede kõrgem juht:

1) annab seadlusi kõigi küsimuste lahendamiseks, mis puudutavad:

- a) Kaitseministeeriumi, kaitseväge ja kaitseliidu organisatsiooni ning selle järgi ettenähtud väekoondiste, üksuste ja asutuste ülesandeid;
- b) riigikaitse teostamiseks vajalikkude ülesannete panemist teiste ministeeriumide ja asutuste peale;

- c) kaitseväelaste teenistuskäiku;
- d) kaitseväelist sisekorda, garnisoniteenistust, distsipliini ja kaitseväelaste karistamist distsiplinaar-korras;
- e) kaitseväeliste ülemate kohuseid ja õigusi Kaitseministeeriumi, kaitseväe ja kaitseliidu koondiste, üksuste ja asutuste juhtimise ja riigikaitse korraldamise alal;
- f) Kaitseministeeriumi, kaitseväe ja kaitseliidu varustust ja majandust;
- g) kaitseväelaste üleastumiste läbi tekitatud riigi kahju sissenõudmist süüdlastelt administratiiv-korras ühes distsiplinaar-karistuse määramisega;

2) kinnitab:

- a) Kaitseministeeriumi ja kaitseväe üksuste ja asutuste rahuaegse alalise dislokatsiooni;
- b) riigikaitseks vajalikud mobilisatsiooni kavad;
- c) kaitseväelaste ühingute põhikirjad;
- d) kaitseväelaste ja kaitseliidu vormiriiete kirjeldused ja kaitseväelaste vormiriiete kandmise reeglid;

3) kinnitab Riigikogu poolt lubatud krediitide piires:

- a) Kaitseministeeriumi, kaitseväe ja kaitseliidu rahu- ja sõjaaegsed koosseisud;
- b) Kaitseministeeriumis, kaitseväes ja kaitseliidus teenivate ametisikute teenistustasude normid;

4) seadustes ja seadlustes ettenähtud alustel ja korras:

- a) määrab ametikohtadele, paigutab ümber ja vabastab teenistusest Kaitseministeeriumi, kaitseväe ja kaitseliidu ülemaid alates üksiku pataljoni ülema ametikohast ja kõrgemale;
- b) ülendab vastava ettevalmistuse saanud kodanikke ohvitserideks, kõrgendab ohvitseri auastmeis ja alandab neid reameesteks;

5) otsustab eelmistes punktides tähendamata kaitsevägede korraldamise ja juhtimise küsimused, milliste otsustamine ei ole seadusega või seadlustega antud teiste võimupiiresse.

§ 5. Riigivanema võimupiiresse kuulub ka piirivalve korraldamine ja juhtimine § 4 alusel.

§ 6. Seadusandlikus korras lahendatakse riigikaitse korraldamise ja kaitsevägede juhtimise alal kõik küsimused, mis puudutavad:

- 1) kodanikkude kohuseid kaitseväeteenistuse ja riigikaitse alal;
- 2) riigi ettevalmistamist sõja korraks ja sõjaaegse kaitsevägede ülemjuhataja võimupiire;
- 3) kaitseväe kohtuseadust ja kaitseväe kriminaalseadust;
- 4) kodanikkude õiguste kitsendusi kindluste ja kindlustatud rajoonide ning piiriäärsete rajoonide ja vööde piirkondades.

§ 7. Riigivanem määrab kindluste ja kindlustatud rajoonide ning piiriäärsete rajoonide ja vööde piirkonnad.

§ 8. Kõik avaldamisele kuuluvad otsused ja korraldused kaitsevägedele, samuti ka seadlused ja määrused, millised ei kuulu avaldamisele Riigi Teatajas, avaldab Riigivanem oma käsukirjades või annab need avaldamiseks vastavale ministrile või kaitsevägede juhatajale.

Seadlustele ja määrustele kirjutavad alla Riigivanem ja vastav minister.

III.

Vabariigi Valitsus.

§ 9. Vabariigi Valitsusele kuuluvad riigikaitse korraldamise alal järgmised ülesanded:

- 1) kõigi riigi ja rahva jõuallikate ettevalmistamine sõja korraks igakülgse mobilisatsiooni läbiviimiseks ja sõjapidamiseks;
- 2) hoolitsemine, et kõigis ministeeriumides riigikaitsega seotud küsimused leiaksid otstarbekohase ja õigeaegse lahenduse.

§ 10. Vabariigi Valitsuse võimupiiri kuulub Kaitseministeeriumi ja kaitseväe varade alal Kaitseministeeriumi eelarve piires:

- 1) otsustada kinnis- ja vallasvara, samuti igasuguste varustusesemete ja õiguste omandamist kõigi hankimisviiside järgi piiramatus väärtuses;
- 2) otsustada kinnis- ja vallasvara ning igasuguste varustusesemete kasutamise, müügi, vahetamise, ümbertegemise, hävitamise ja teistele ametasutustele üleandmise küsimusi ning nende tehingute teostamise viise piiramatus väärtuses;
- 3) otsustada lubatud krediitide ümberpaigutamist eelarve ühest paragrahvist teise sõjalise varustuse korrashoiuks ja uuendamiseks;
- 4) lubada krediitide ja varustustagavarade piires üle normi raha või varustuse väljaandmist erakorralistel mõjuvatel põhjustel;
- 5) otsustada Kaitseministeeriumi ja kaitseväe üksuste ja asutuste poolt tsiviilnõudmistele esitamise või sellest loobumise küsimusi piiramatu summa suuruses;
- 6) otsustada Kaitseministeeriumi ja kaitseväe üksuste ja asutuste vastu esitatud vaieldavate nõudmistele rahuldamist ilma kohtuta piiramata summa suuruses, kui protsessi võitmiseks kostjal on vähe lootusi;
- 7) otsustada riigi kahjude riigi kanda võtmist piiramatu summa suuruses, kui kahju on tekkinud sõjalise või õppeülesande täitmise tagajärjel ja süüdlasel raske oli näha ette kahju tekkimist;
- 8) otsustada kõik need Kaitseministeeriumi nõukogu otsustamisele kuuluvad asjad, millised Kaitseminister § 48 alusel esitab Vabariigi Valitsusele.

IV.

Kaitseminister.

§ 11. Kaitseminister on Kaitseministeeriumi juht ja Riigivanema ning Vabariigi Valitsuse otsuste teostaja riigikaitse korraldamise nendel aladel, mis kuuluvad Kaitseministeeriumi lahendamisele.

Kaitseministril on abi, kelle nimetab ametisse vanemate kaitseväelaste hulgast ja vabastab ametist Riigivanem Kaitseministri ettepanekul.

§ 12. Kaitseministeeriumis on järgmised asutused: 1) kaitseväe varustusvalitsus, 2) kaitseväe tervishoiuvalitus, 3) sõjaringkonnakohus, 4) sõja-prokuratuur ja 5) Kaitseministeeriumi juriskonsultuur.

Kaitseministri abi, Kaitseministeeriumi eeltähendatud asutuste juhid ja Kaitseministeeriumi nõukogu alalised liikmed alluvad vahetult Kaitseministrile.

§ 13. Kaitseministri abi ülesandeks on Kaitseministri töö abistamine neil aladel, mis Kaitseminister tema peale paneb. Nende ülesannete täitmisel tegutseb Kaitseministri abi Kaitseministri õigustega ning kirjutab Kaitseministri eest alla käsukirjadele, korraldustele, otsustele, kirjadele ja aktidele.

§ 14. Kaitseministri tööaparaadiks Kaitseministeeriumi organisatsiooni, koosseisude ja ametisikute teenistuskäigusse puutuvate küsimuste läbitöötamise alal on kaitsevägede staap. Neil aladel kaitsevägede staabiülem täidab Kaitseministri käskke kui ülema käskke.

§ 15. Kaitseminister:

- 1) valvab, et alluvate asutuste tegevus oleks suunatud nende ülesannete teostamisele;
- 2) valvab, et Kaitseministeeriumi, kaitseväe ja kaitseliidu alal antavate seadluste eelnõud vastaksid riigikaitse huvidele ja oleksid kooskõlastatud riigi üldise seadusandlusega;
- 3) valvab seaduste, seadluste, määruste ja seaduslikus korras antud korralduste täpse täitmise järele alluvate poolt;
- 4) hoolitseb kaitseväe ülalpidamise, igakülgse ja ajakohase varustamise ning kaitseliidu sõjalise varustamise eest;
- 5) koostab kaitseväe ja Kaitseministeeriumi ülalpidamiseks ja riigikaitse korraldamiseks vajaliku ning kaitseliidule riigi poolt antavate summade eelarve-ettepaneku;
- 6) hoolitseb tervishoiu eest kaitseväes;
- 7) valvab süütegude seaduspärase jälitamise ja kohtumõistmise korralduse järele Kaitseministeeriumis ja kaitseväes;
- 8) valvab krediitide seaduspärase, otstarbekohase ja õigeaegse kasutamise järele;
- 9) toimetab ülevaatusi isiklikult, oma abi või mõne teise alluva ametisiku kaudu varustamise, majanduse ja tervishoiu alal Kaitseministeeriumi asutustes ja kaitsevägede juhataja teadmisel ka kaitseväes;
- 10) määrab eelmises (9) punktis tähendatud aladel kaitsevägede juhataja teadmisel revideerimisi, kohtulikke uurimisi ja juurdlusi ning nõuab andmeid ja seletusi kõigilt ülemailt kaitseväes;
- 11) kinnitab lubatud krediitide piires ülemääraliste riigiteenijate koosseisud Kaitseministeeriumis ja kaitseväes;
- 12) annab välja volitusi ja ettekirjutusi kohtuasjade ajamiseks Kaitseministeeriumi kui ka kõigi kaitseväe asutuste ja üksuste nimel;
- 13) otsustab Kaitseministeeriumi ja kaitseväe nõudeasjus apellatsioonija kassatsioonikaebuste esitamise või sellest loobumise küsimused, vaatamata nõudesumma suurusele;
- 14) otsustab nii Kaitseministeeriumis kui ka kaitseväes teenivate ametisikute vastu esitatud administratiiv-kaebused asjus, mis puudutavad Kaitseministeeriumi asutuste (§ 12) tegevusalasid.

§ 16. Kaitseministri võimupiirid alluvate isikute teenistuskäigu küsimuste lahendamise, nende kohtulikule vastutusele võtmise ja distsiplinaarkaristuste alal on nähtud ette vastavais seadustes ja seadlustes.

§ 17. Riigikaitse korraldamiseks ja kaitsevägede juhtimiseks vajalikud ettepanekud ja õigusnormide eelnõud, mis algatatud Kaitseministeeriumi või kaitsevägede juhataja poolt, esitab Kaitseminister Riigivanemale Vabariigi Valitsuse kaudu, arvatud välja:

- 1) ametikohtadele määramised, ümberpaigutamised ja teenistusest vabastamised;
- 2) vastava ettevalmistuse saanud kodanikkude ohvitserideks ülendamised, ohvitseride auastmes kõrgendamised ja nende alandamised reameesteks.

Paragrahv 4 p. 1, p. 2 lit. c ja d ja p. 3 loetletud kavade esitamisel Riigivanemale Kaitseminister lisandab Kaitseministeeriumi nõukogu arvamuse.

§ 18. Eelmise (17) paragrahvi punktides 1 ja 2 tähendatud aladel esitab Kaitseminister vahetult Riigivanemale käsukirja kava, mis on enne esitamist alla kirjutatud tema enese ja kaitsevägede juhataja poolt.

Kaitsevägede juhtimise, s.o. operatiivse tegevuse, väljaõppe, distsipliini hoidmise, sõjalise valmisoleku ja mobilisatsiooniks ettevalmistamise aladel kaitsevägede juhataja teeb ettekandeid Riigivanemale vahetult.

Kaitsevägede juhataja ametisse määramise, ametist vabastamise ja auastmes kõrgendamise käsukirjale kirjutavad alla Riigivanem ja Peaminister.

Käesoleva paragrahvi teises lõikes tähendatud aladel Riigivanem annab käsud ja korraldused ilma Peaministri või ministri kaasallkirjata, kuid kaitsevägede juhataja kaasallkirjaga, kui need käsud või korraldused on antud kaitsevägedele.

§ 19. Oma korraldused varustamise, majanduse, tervishoiu ja kohtu alal avaldab Kaitseminister käsukirjades, millised on kohustavad ka kaitsevägele nagu ülema käsud.

§ 20. Kaitseministri ülesanded ja võimupiirid neil aladel, mida käesolev seadus ei käsitle, on nähtud ette teistes seadustes ja vastavais seadlustes.

V.

Kaitsevägede juhataja.

§ 21. Kaitsevägede juhataja on kaitseväge juht. Tema juhib ka kaitseliidu kaitsetegevust, s.o. operatiiv- ja sõjalise väljaõppe alasid.

Kaitsevägede juhataja allub vahetult Riigivanemale.

§ 22. Riigivanem määrab ametisse kaitsevägede juhataja nende vanemate kaitseväelaste hulgast, kes omavad kõrgema sõjalise erihariduse.

§ 23. Kaitsevägede juhatajale alluvad vahetult: kaitsevägede staabi ülem, diviisiülemad, merejõudude juhataja, õhukaitse ülem, kaitseliidu ülem, väeliikide inspektorid ja kaitseväge ühendatud õppeasutuste ülem.

§ 24. Kaitsevägede juhataja asetäitjaks on kaitsevägede staabi ülem, kui Riigivanem ei ole selleks määranud kedagi teist.

§ 25. Kaitsevägede juhataja:

- 1) algatab riigikaitse üldisse korraldusse puutuvaid küsimusi;
- 2) hoolitseb kaitseväge organisatsiooni ja kaitseliidu sõjalise organisatsiooni ning kaitseväge ja kaitseliidu koosseisude, dislokatsiooni ja mobilisatsiooni küsimuste otstarbekohase lahendamise ning riigikaitseks vajalikkude operatiivkavade väljatöötamise eest ja kinnitab need kavad;
- 3) võtab tarvitusele kõik abinõud kaitseväes distsipliini hoidmiseks ning kaitseväge ja kaitseliidu valmisolekuks riigikaitse ülesannete täitmiseks;
- 4) juhib kaitseväge sõjalist väljaõpet ja kasvatust;

- 5) algatab riigikaitseks vajalikkude sõjaliste ehituste püstitamise küsimusi;
- 6) teostab kaitseväge komplekteerimist inimestega;
- 7) hoolitseb kõigi tegelikus kaitseväeteenistuses ja tagavaraväes olevate kaitseväelaste teenistuskäigu küsimuste seaduspärase ja ühtlase lahendamise eest;
- 8) valvab, et riigikaitse võitlusvahendid ja muu varustus oleksid ots- tarbe- ja ajanõuete kohased;
- 9) algatab teede- ja sidevõrgu riigikaitse huvide kohast arendamist ja valvab selle järele;
- 10) valvab seaduste, seadluste, määruste ja seaduslikus korras antud korralduste täpse täitmise järele alluvate poolt;
- 11) kinnitab eeskirju ja määrustikke ning annab juhendeid kaitseväge ja kaitseliidu lahingutegevuse, sõjalise väljaõppe ja mobilisatsiooni ettevalmistamise alal;
- 12) revideerib isiklikult või alluvate ametisikute kaudu mobilisatsiooniks ja riigikaitseks valmisolekut peale kaitseväge ja kaitseliidu ka kõigis Kaitseministeeriumi ja teistes riigi- ning omavalitsusasutustes;
- 13) nõuab andmeid riigikaitseks puutuvais küsimustes peale alluvate ka kõigilt Kaitseministeeriumi ja teistelt riigi- ning omavalitsus- asutustelt;
- 14) otsustab alluvate ametisikute vastu tõstetud kaebused, arvatud välja kaebused asjades, mis puudutavad Kaitseministeeriumi asu- tuste (§ 12) tegevuse alasid.

§ 26. Kaitsevägede juhataja poolt kinnitatud operatiivkavade teosta- mine on kohuslik kõigile kavades ettenähtud isikutele ja asutustele.

§ 27. Kaitsevägede juhatajal on õigus sõnaõigusega võtta osa Vaba- riigi Valitsuse koosolekuist Riigivanema poolt määratud alustel.

Kaitseministeeriumi nõukogu koosolekuist kaitsevägede juhatajal on õigus võtta osa täisõigusliku liikmena oma äranägemise järgi.

Kaitsevägede juhatajal on õigus tema tegevusalasse puutuvais küsimustes pidada kirjavahetust ministritega vahetult.

§ 28. Kaitsevägede juhataja võimupiirid alluvate isikute teenistuskäigu küsimuste lahendamisel, nende kohtulikule vastutusele võtmise ja distsipli- naarkaristuste alal on võrdsed Kaitseministri võimupiiridele nagu need on nähtud ette vastavais seadustes ja seadlustes.

§ 29. Oma käsud ja korraldused kaitsevägede juhataja avaldab käsu- kirjades või muul teel. Kaitsevägede juhataja korraldused mobilisatsiooniks ettevalmistamise, sõjalise valmisoleku ja väljaõppe alal täidetakse peale kait- seväge ka kõigi Kaitseministeeriumis teenivate kaitseväelaste ja ametisikute poolt nagu ülema korraldused.

Kaitsevägede juhataja korraldusi sõjalise valmisoleku ja sõjalise välja- õppe alal täidab ka kaitseliit Riigivanema poolt määratud ulatuses.

§ 30. Kaitsevägede juhataja ülesanded ja võimupiirid neil aladel, mida käesolev seadus ei käsitle, on nähtud ette teistes seadustes ja vastavais seadlustes.

§ 31. Kaitsevägede juhataja ametialaliste süüteasjade arutamine allub Riigikohtu üldkogule.

VI.

Riigikaitse nõukogu.

§ 32. Riigikaitse nõukogu on nõuandvaks organiks Riigivanema juures. Riigivanem võtab osa nõukogu koosolekuist oma äranägemise järgi ning juhatab soovi korral koosolekuid isiklikult.

§ 33. Riigikaitse nõukogu koosseisu kuuluvad: Peaminister ja teised Vabariigi Valitsuse liikmed, kaitseväge juhataja, Kaitseministri abi, kaitseväge staabi ülem, kaitseväge varustusvalitsuse ülem, kolm kindralit Riigivanema määramisel, kellest vähemalt üks diviisiülem, ja kaitseliidu ülem.

§ 34. Riigikaitse nõukogu koosolekuile võib esimehe loal nõukogu liikmete ettepanekul kutsuda seletuste andmiseks eriteadlasi.

§ 35. Riigikaitse nõukogu esimeheks on Peaminister, abiesimeheks — kaitseväge juhataja.

§ 36. Riigikaitse nõukogule läbiarutamiseks annab Riigivanem õigusnormide eelnõud ja ettepanekud, mis puudutavad:

- 1) rahvusvaheliste lepingute sõlmimist riigikaitse kindlustamise eesmärgil;
- 2) riigi ja rahva jõuallikate ettevalmistamist mobilisatsiooni läbiviimiseks ning sõjapidamiseks ja riigielu korraldamist sõja puhuks;
- 3) riigikaitse korraldamiseks vajalikku ülesannete jaotust ministeeriumide vahel;
- 4) riigikaitse nõuete rahuldamiseks vajalikkude ja võimalikkude krediitide kogusumma selgitamist nende summade riigi eelarvesse võtmise eesmärgil;
- 5) põhjapanevaid muudatusi riigikaitse korralduse, kõigi relvastatud jõudude organisatsiooni ning võitlusvahendite alal;
- 6) kindluste ja kindlustatud rajoonide või punktide ehitamist ning piiriäärsete rajoonide ja vööde määramist;
- 7) teisi tähtsamaid ettevalmistusi riigikaitseks.

§ 37. Riigikaitse nõukogu otsused võetakse täitmisele Riigivanema kinnitamisel.

§ 38. Riigikaitse nõukogu kutsutakse kokku Riigivanema või esimehe korraldusel.

§ 39. Riigikaitse nõukogu asjaajamise korra määrab Riigivanem.

VII.

Kaitseministeeriumi nõukogu.

§ 40. Kaitseministeeriumi nõukogu on nii nõuandvaks kui ka otsustavaks organiks Kaitseministri juures.

Kaitseminister võtab osa Kaitseministeeriumi nõukogu koosolekuist oma äranägemise järgi ja juhatab soovi korral koosolekuid isiklikult.

§ 41. Kaitseministeeriumi nõukogu koosseisu kuuluvad: Kaitseministri abi, Kaitseministeeriumi nõukogu koosseisus ettenähtud alalised liikmed, kaitseväge staabi ülem, kaitseväge varustusvalitsuse ülem, diviisiülemad, merejõudude juhataja, õhukaitse ülem, kaitseliidu ülem, kaitseväge staabi ülem abi, Kaitseministeeriumi juriskonsult, väeliikide inspektorid ja kaitseväge tervishoiuvalitsuse ülem.

Kaitseministeeriumi nõukogu koosseisu Riigivanem tarbekorral võib täiendada uute liikmetega.

Sõnaõigusega võtavad nõukogu koosolekuist osa Riigikontrolli kaitsevæe-osakonna peakontrolör ja sõjaprokurör.

§ 42. Kaitseministeeriumi nõukogu esimeheks on Kaitseministri abi.

Esimene äraolekul juhatab koosolekut Kaitseministeeriumi nõukogu vanem alaline liige.

§ 43. Kaitseministeeriumi nõukogu on otsusvõimeline, kui koos on peale koosoleku juhataja vähemalt 6 liiget.

Kaitseministeeriumi nõukogu otsused tehakse häälteenamusega. Lahtisel hääletamisel häälte poolekslangemisel otsustab koosoleku juhataja hääli.

§ 44. Kaitseministeeriumi nõukogu koosolekuile võib koosoleku juhataja kutsuda seletuste andmiseks eriteadlasi.

§ 45. Kaitseministeeriumi nõukogule seisukoha võtmiseks annab Kaitseminister:

- 1) kõigi seaduste, seadluste ja põhikirjade eelnõud;
- 2) määruste ja ettepanekute kavad, mis puudutavad:
 - a) Kaitseministeeriumi eelarvet;
 - b) Kaitseministeeriumi ja kaitsevæe varustamist ja majandust;
 - c) Kaitseministeeriumis, kaitsevæes ja Riigivanema poolt kinnitatud kaitsealiidu koosseisudes ettenähtud ametkohtadel teenivate ametisikute teenistustasusid;
 - d) kaitsevæelaste ja kaitsealiitlaste vormiriiete kirjeldust ja kaitsevæelaste vormiriiete kandmist;
 - e) Kaitseministeeriumi, kaitsevæe ja kaitsealiidu koosseise.

Teisi küsimusi Kaitseminister annab oma äranägemise järgi Kaitseministeeriumi nõukogule seisukoha võtmiseks.

§ 46. Kaitseministeeriumi nõukogul on õigus Kaitseministeeriumi ja kaitsevæe varade alal Kaitseministeeriumi eelarve piires:

- 1) otsustada vallasvara, igasuguste varustusesemete ja õiguste omandamist kõigi hankimisviiside järgi väärtuses mitte üle 100.000 krooni igal üksikul juhul ning kinnitada perioodiliste hangete kavasid;
- 2) otsustada vallasvara ning igasuguste varustusesemete kasutamise, müügi, vahetamise, ümbertegemise, hävitamise ja teistele amet-asutustele üleandmise küsimusi ja nende tehingute teostamise viise väärtuses mitte üle 100.000 krooni igal üksikul juhul;
- 3) otsustada kinnisvarade kasutamise küsimusi, arvatud välja tehingud, mis kuuluvad sissekandmisele kinnistusraamatutesse;
- 4) otsustada igasuguste ehitiste püstitamise, ümberehitamise, parandamise ja lammutamise küsimusi ning kinnitada neil aladel kavu, projekte ja eelarveid;
- 5) otsustada hankija vabastamist lepingu täitmata jätmise või täitmise viivituse tagajärgedest, kui riik ei ole saanud kahju;
- 6) otsustada Kaitseministeeriumi ja kaitsevæe üksuste ja asutuste vastu esitatud vaieldavate nõudmiste rahuldamist ilma kohtuta, kui kostjal protsessi võitmiseks on vähe lootusi, samuti Kaitseministeeriumi ja kaitsevæe üksuste ja asutuste poolt tsiviilnõudmiste esitamise või sellest loobumise küsimusi, kui nõudesumma ei ületa 30.000 krooni;
- 7) kinnitada igasuguste varustusesemete ja materjalide tabeleid ja norme;

- 8) otsustada kaitseväelastele riigi poolt välja antud, kuid teenistuskohuste täitmise tõttu rikki läinud, hävinenud või kaotsi läinud isikliku varustuse uuendamist riigi kulul;
- 9) otsustada riigi kahjude riigi kanda võtmist:
- a) piiramata summa suuruses, kui riigi võlgnik on osutunud faktiliselt maksuvõimetuks ja kui temalt võla sissenõudmise kohta tehtud kohtuotsuse või administratiivmääruse seadusjõusse astumise päevast arvates viie aasta jooksul kõiki seaduslikke abinõusid kasutades ei ole läinud korda võlasummat kätte saada;
 - b) piiramatu summa suuruses, kui kahju on tekkinud juhuse läbi või kui ei ole läinud korda kindlaks teha süüdlasest;
 - c) mitte üle 100.000 krooni väärtuses igal üksikul juhul, kui kahju on tekkinud sõjalise või õppeülesande täitmise tagajärjel ja süüdlasel raske oli näha ette kahju tekkimist;
 - d) kahjutekitaja kahe aasta palga summa suuruses, kui kahju on tekkinud ettevaatamatuse tagajärjel ja kui kahjutekitaja endine teenistus oli kiiduväärt;
- 10) otsustada eelmistes punktides loetlemata majanduslikke küsimusi Kaitseministeeriumi ja kaitseväge alal, mis vastavate seadlustega on antud Kaitseministeeriumi nõukogu võimupiiridesse.

§ 47. Eelmises (46) paragrahvis tähendatud küsimused kuuluvad Kaitseministeeriumi nõukogu otsustamisele juhul, kui nende väärtuse summa ületab seadustega ja seadlustega teistele Kaitseministeeriumi ja kaitseväge organitele antud võimupiirid.

§ 48. Kaitseministril on õigus 48 tunni jooksul pärast Kaitseministeeriumi nõukogu otsuse tegemist, silmas pidades riigi üldhuvisid, tühistada nimetatud nõukogu otsuseid, anda neid nõukogule uuesti otsustamiseks, panna tehtud otsuste täitmine seisma või esitada Kaitseministeeriumi nõukogu poolt otsustatud küsimus Vabariigi Valitsusele.

§ 49. Kaitseministeeriumi nõukogu otsused § 46 tähendatud asjus astuvad jõusse pärast 48 tunni möödumist otsuse tegemisest, kui Kaitseminister selle aja jooksul ei ole otsust tühistanud või otsuse täitmist seisma pannud või otsustanud küsimust esitada Vabariigi Valitsusele.

Uute asjaolude avastumisel Kaitseministeeriumi nõukogu Kaitseministri nõusolekul võib oma jõusseastunud otsuseid võtta uuesti otsustamisele.

Enne 48 tunni möödumist astuvad Kaitseministeeriumi nõukogu otsused jõusse juhul, kui Kaitseminister on sellega nõus, loobudes temale § 48 antud õiguse kasutamisest.

§ 50. Kaitseministeeriumi nõukogu otsused täidetakse nende ametisikute poolt, kelle tegevusala otsus puudutab.

§ 51. Kaitseministeeriumi nõukogu kutsutakse kokku Kaitseministri või Kaitseministeeriumi nõukogu esimehe korraldusel.

Kaitseministeeriumi nõukogu üksikasjalik töökord määratakse seadlusega.

VIII.

Lõppeeskirjad.

§ 52. Käesolev seadus hakkab maksma väljakuulutamisega.

§ 53. Käesoleva seaduse maksmahakkamisel kaotavad maksvuse

1) VSK I köite II jao (ministeeriumide seaduse) § 839—875;

2) Seadus kaitsevägedesse puutuvate sõjaväe seadluste ja määruste väljaandmise korra kohta Põhiseaduse § 81 põhjal (RT 1 — 1922).

§ 54. Kuni vastavate seadluste andmiseni kohaldatakse Kaitseministeeriumi nõukogu suhtes sõjanõukogu kohta maksvaid seadlusi ja juhendeid.

Tallinnas, 3. märtsil 1934. a.

Riigivanema ülesannetes Peaminister K. Päts.

Kaitseminister P. Lill.

128. Kaitseväeteenistuse seaduse muutmise ja täiendamise seadus.

3. märtsil 1934. a.

Riigikogu on võtnud vastu alljärgneva seaduse, mille käesolevaga kuulutan välja.

I

Kaitseväeteenistuse seaduse § 31 (RT 43 — 1926) muudetakse ning pannakse maksuma järgmises redaktsioonis:

§ 31. Tegelikus kaitseväeteenistuses olevail isikuil on samad kodaniku õigused ja kohused kui kõigil teistel Eesti Vabariigi kodanikkudel, kuid järgmiste eranditega:

- 1) nad on kohustatud alistuma kaitseväe seaduste, seadluste, määruste ja teenistuseeskirjade nõudeile;
- 2) neil on keelatud olla igasuguste poliitilisi sihte taotlevate ühingute või muude säärase koondiste liikmeks ja võtta osa nende tegevusest, samuti on neil keelatud võtta osa igasugustest poliitilistest mitingitest, koosolekutest, meelevaldustest ja kihutustööst.

II.

Sama seadus täiendatakse § 31¹ järgmises redaktsioonis:

§ 31¹. Ohvitserid, kaitseväeametnikud ja üleajateenijad, kes annavad nõusoleku enda valimiseks Riigikogusse või omavalitsuse esinduskogusse või kes valituna omavalitsuse esinduskogusse ei loobu selle esinduskogu liikme volitustest, vabastatakse tegelikust kaitseväeteenistusest seadlustes ettenähtud korras.

III.

Need § 31¹ tähendatud isikud, kes on valitud omavalitsuse esinduskogusse enne käesoleva seaduse maksmahakkamist, vabastatakse samas paragrahvis tähendatud korras kaitseväeteenistusest, kui nad kahe nädala jooksul, arvates käesoleva seaduse maksmahakkamise päevast, ei esita vastavat teadaannet esinduskogust väljaastumise kohta.

IV.

Käesolev seadus hakkab maksuma väljakuulutamisega.

Tallinnas, 3. märtsil 1934. a.

Riigivanema ülesannetes Peaminister K. Päts.

Kaitseminister P. Lill.